

Remissvar på SOU 2016:69 En inkluderande kulturskola på egen grund

Följande remissvar är författat av Svenska Filminstitutets partssammansatta Branschråd för filmpedagogiska frågor. Branschrådets ledamöter representerar den i Sverige ledande erfarenheten av och kunskapen om filmpedagogikens olika sidor. Remissvaret representerar således inte Svenska Filminstitutets syn på utredningen.

Film i Kulturskolan

Vi vill inleda med att redogöra för hur vi ser på ämnet *Film* i Kulturskolan. Just nu lever vi i en visuell kultur, där den visuella kommunikationen dominerar. Barn och unga bidrar i hög grad till den visuella kulturen och utredningen föreslår att Kulturskolan kan bli en plats där en medvetenhet om det visuella odlas.

Idag är det en demokratisk fråga att alla kan förstå bild och vi ser gärna att Kulturskolan tar ett större ansvar för den visuella bildningen för barn och unga. Det är viktigt hur ämnet *Film* formuleras så att det inte blir en för snäv inramning av det visuella området. Ämnet *Film* borde handla om att hitta ett förhållningssätt till kameran, bilden och det visuella, snarare än att utgå från film som en produkt. Med den digitala tekniken utformas nya arbetsformer och processer samt nya sätt att visa film, vilket kommer att påverka hur pedagogiken kring Kulturskolans ämne *Film* utformas.

Film är ett av de områden som fram till idag haft en liten plats i Kulturskolan, men som enligt utredningen efterfrågas av barn och unga. Vi ser fram emot att filmen utvecklas och får en större plats. För att filmen ska kunna betraktas som en konstform så behöver barnen få möjlighet att uttrycka sig och pröva sig fram genom tillgång till teknik, ett stimulerande sammanhang där de kan skapa film och lokaler att visa de bilder de producerar för andra. Film kräver teknik, samt rum för visning. En fördel kan vara att samarbeta med regionala centra, studieförbund och aktiva biografier där det redan finns en levande miljö med aktiva utövare och en publik.

Utbildning av Kulturskolepedagoger inom film

Vi anser att utbildning av pedagoger inom film/rörliga bilder och media måste stärkas kraftigt. Det är möjligt att det vore bra med tilläggsutbildningar inom pedagogik för studenter som gått en högskoleutbildning inom ett konstnärligt område, men eftersom det utbildas så få i Sverige totalt sätt vore det att begränsa utbudet av möjliga studenter för mycket. Den öppning som anges för andra eftergymnasiala utbildningar (t.ex. folkhögskolor) och praktisk erfarenhet är bra, men borde vara den huvudsakliga förkunskapen och inte bara ett undantag. Återigen är det skillnad mellan olika konstarter. Det är betydligt färre studenter på filmutbildningar på högskolenivå än inom t.ex. musik. Det är därför inte rimligt att de få studenter som examineras från filmhögskolorna förväntas arbeta med filmpedagogik, med tanke på efterfrågan från film- och tv-branschen.

Vi anser även att utredningen i för hög grad ser utbildningen av kulturskolelärare som en fråga mellan konstnärliga och utbildningsvetenskapliga utbildningar. Filmpedagogiskt arbete är något annat än att vara en filmskapare eller filmarbetare, därför måste det finnas flera olika utbildningsformer för denna kompetens. Vi anser att det är viktigt att även involvera humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar (inom vårt område filmvetenskap och medie- och kommunikationsvetenskap) för att blivande kulturskolelärare ska få förståelse för hur barnens och ungdomarnas egna intressen och kompetenser tillvaratas och sätts in i ett samhälleligt och demokratiskt sammanhang.

Eftersom *Film* ännu inte är ett ämne i grundskolans läroplan, finns ingen etablerad ämneslärarutbildning i film. Historiskt har det funnits filmpedagogiska utbildningar på universitetsnivå i Sverige, men idag finns ingen. Vi föreslår en kartläggning och analys av den filmpedagogiska verksamhet som finns inom Kulturskolan idag samt att fortbildning och utbildning av filmpedagoger är förlagd på de konstnärliga högskolorna men i samarbete med utbildningar i filmvetenskap och medie- och kommunikationsvetenskap.

Kulturskolerelaterad forskning

Vi välkomnar att utredningen vill bredda kulturskolornas utbud och kompetensområden, men beklagar samtidigt att utredningen ändå i så hög grad utgår från musikpedagogiska frågeställningar och musikpedagogisk forskning. Om utredningen i högre grad hade byggt på de internationellt stora forskningsfälten kring medie- och informationskunskap/MIK ("media and information literacy") och deltagarkulturer ("participatory cultures") hade utredningen både vunnit i vetenskaplig trovärdighet och i bättre balans mellan musik och andra konstarter och medieformer.

Att stärka forskningen kring Kulturskolans lärmiljö är angeläget, speciellt med tanke på det inkluderande och demokratiska uppdrag och det starka barnperspektiv utredningen driver. Vi föreslår att forskningsanslaget kan riktas till att utveckla didaktiken utifrån de konstnärliga ämnena, på de konstnärliga högskolorna. Gällande förslaget om att inrätta en ny forskarskola i Kulturskolans didaktik, föreslår vi att examen blir i Konstnärlig gestaltning med inriktning mot lärande i Kulturskolan med fokus på praktisk kunskap och alltså är förlagd på de konstnärliga högskolorna, men i samarbete med humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning.

Kulturskolan i ett filmkulturellt sammanhang

I grunden ser vi positivt på en nationell vision kring kulturskolan, liksom nationella ekonomiska stödformer kopplat till kulturskolor.

Vi anser att det ekonomiska stödet inte bör vara i projektform utan bör kunna fördelas via regionerna. Resurser ska inte läggas på att skriva ansökningar och därav följande arbete med granskning, prioritering och beslut. Mindre administration och färre projekt vore att föredra.

Det är viktigt att begränsa administrationen av stöd och uppföljning av kulturskolorna, samtidigt som den demokratiska insynen bör garanteras. Vi anser att både frågorna om mål eller förordning liksom huvudmannaskapet för stödformerna bör utredas vidare, då det har konsekvenser inte bara för det kommunala självstyret utan också i förhållande till ett allt mer regionalt styrt kulturstöd. Vi anser att utredningen borde ha undersökt närmare möjligheterna att fördela stöden inom ramen för kultursamverkansmodellen. Utifrån målet att begränsa administrationen kan uppföljningen ske hos Myndigheten för kulturanalys. Det finns ingen anledning att bygga upp ytterligare en organisation.

Vi anser att det är bra om det finns någon som driver frågorna nationellt (som exempelvis kulturskolerådet) och koordinerar både utvecklingsfrågor och mjukare frågor. Men vilket mandat och uppdrag ett nytt kulturskoleråd skulle ha bör utredas vidare.

Stärk filmen i Kulturskolan!

Vi anser att det är ett viktigt förslag att alla kulturskolor skall erbjuda minst tre konstuttryck, men att det därtill borde finnas sätt att premiära kulturskolor som har kompetens för att undervisa inom ytterligare olika konstuttryck och där musiken inte blir den dominerande konstformen.

Vi anser att det viktigt att värna om ungas egen kompetens och intresse när det gäller utbud i kulturskolorna och att värna om *hur* man fångar upp ungas intressen och kompetens av såväl konstnärligt skapande som av medieteknologier i skolan och i vardagen. Detta ser olika ut inom olika konstarter. Utredningen ger en god bild av musiksidan, men ger tyvärr en mindre god vägledning inom andra konstarter.

Vi lever i ett visuellt dominerat samhälle och anser därför att film/rörlig bild borde lyftas i angelägenhetsgrad, i kulturpolitiken i allmänhet och i kulturskolorna i synnerhet. I en tid när estetiska ämnen har minskat i betydelse i den obligatoriska skolan blir kulturskolorna viktiga för att skapa förutsättningar för fler barn och unga att vilja bli konstnärer, för att vidga deltagandet i kritiska och väl grundade demokratiska samtal, men också för att bredda den framtida rekryteringen till de kreativa näringarna.

Rådet för filmpedagogiska frågor

Pia-Mari Wehring, ordförande
Regionala resurscentrum

Kjell Andersson, ordinarie
Riksföreningen Biograferna

Nils-Thomas Andersson, ordinarie
Filmcentrum

Ilana Eleá, ordinarie
Nordicom

Daniel Lundquist, ordinarie
Föreningen för filmfestivaler

Anna Sofia Rossholm, ordinarie
Filmvetenskaplig representant

Linda Sternö, ordinarie
Filmhögskolor

Rose-Marie Strand, ordinarie
Föreningen Filmdistributörerna

Kristoffer Berglund, suppleant
Regionala resurscentrum

Mats Björkin, suppleant
Filmvetenskaplig representant

Elsa Cojnby, suppleant
Filmcentrum

Marius Dybwad Brandrud, suppleant
Filmhögskolor

Niclas Gillberg, suppleant
Föreningen för filmfestivaler

Andreas Hoffsten, suppleant
Föreningen Filmdistributörerna

Maarit Jaakkola, suppleant
Nordicom

Katrina Mathsson, suppleant
Riksföreningen Biograferna